

III ŚWIATOWA KONFERENCJA ZDROWIA RODZINY

W dniach 18-20 czerwca 2023 roku odbyła się w Akademii Kaliskiej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego III Światowa Konferencja Zdrowia Rodziny pt.: „Stan Zdrowia Publicznego w Polsce”.

Podobnie jak w latach poprzednich tym razem również konferencję poprzedziło **międzywyznaniowe nabożeństwo**, odprawione w **Narodowym Sanktuarium Świętego Józefa**.

– Nabożeństwo jest symbolem współżycia różnych kultur i religii, z którego Kalisz był znany przez wieki. Jest również wyrazem zrozumienia dla różnych religii, które w centrum swojego zainteresowania stawiają właśnie rodzinę. W tym właśnie aspekcie nie ma między nami różnic międzyreligijnych. Inaugurujemy Światową Konferencję Zdrowia właśnie w Narodowym Sanktuarium Świętego Józefa, które dla chrześcijan stanowi ważny symbol wskazujący na opiekuna Jezusa Chrystusa. A dla innych religii to miejsce symbolizujące rodzinę. Sam program konferencji dotyczy problematyki zagrożeń zdrowotnych w różnych aspektach, ale wszystkie te aspekty mają jeden wspólny mianownik – na zagrożenia będziemy patrzeć właśnie przez pryzmat rodziny – powiedział w słowie wstępnym **prof. Andrzej Wojtyła, rektor Akademii Kaliskiej**.

– Nieczęsto się zdarza, by konferencje naukowe, tym bardziej o zasięgu światowym, rozpoczynały się w kościele, specjalnym nabożeństwem – powiedział podczas homilii **ks. Paweł Nowacki, duszpasterz środowiska akademickiego w Kaliszu**. – Organizatorom należą się słowa podziękowania i podziwu. To ważne, ponieważ widać, w jaki sposób będziecie rozpatrywać zagrożenia mające wpływ na rodziny i powody różnych kryzysów. One są nieuniknione – o kryzysach w rodzinach i ich przyczynach sporo mówi m. in. papież Franciszek. Warto jednak pamiętać, że stawiając rodzinę w bezpośredniej bliskości Boga, można każdy kryzys przezwyciężyć.

Po zakończeniu nabożeństwa, rektor uczelni złożył wiązanek kwiatów przed pomnikiem św. Jana Pawła II, który właśnie podczas wizyty w Kaliszu, najwięcej miejsca poświęcił rodzinie.

Kolejnym punktem programu było **uroczyste posiedzenie Senatu Akademii Kaliskiej w teatrze im. Wojciecha Bogusławskiego**, gdzie odbyła się uroczystość **wręczenia tytułów doktora honoris causa, dwóm wybitnym naukowcom, blisko związanym z uczelnią**, którzy zmarli w 2022 roku.

Pierwszy z nich – prof. Peter Boyle (8 czerwca 1951 – 23 lipca 2022) był **brytyjskim epidemiologiem**. Prowadził badania nad globalizacją nowotworów, w których wykazał dramatyczny wzrost zachorowań na raka w krajach o niskich i średnich dochodach.

Urodził się w Glasgow w Szkocji, studiował statystykę na Uniwersytecie w Glasgow (BSC w 1974 r.) i uzyskał stopień doktora filozofii w dziedzinie epidemiologii w 1985 r. na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Glasgow.

Początkowo chciał zostać nauczycielem, ale zafascynował się nauką. Od 1974 do 1977 pracował jako statystyk na Wydziale Medycyny Uniwersytetu w Glasgow, a przez następne siedem lat w West of Scotland Cancer Surveillance Unit w Glasgow. Tutaj rozwinął swoją trwającą całe życie troskę o tytoń, kontrolę tytoniu i został wciągnięty w epidemiologię.

W 1984 roku przeniósł się do Bostonu i pracował na Wydziale Biostatystyki i Epidemiologii Harvard School of Public Health oraz w Zakładzie Biostatystyki i Epidemiologii Dana-Farber Cancer Institute jako instruktor i adiunkt. W tym czasie był współautorem swoich pierwszych **dwóch publikacji Lancet na temat śmiertelności z powodu raka w Szkocji.** W 1986 roku wrócił do Europy i został naukowcem w **Międzynarodowej Agencji Badań nad Rakiem IARC w Lyonie** oraz szefem grupy SEARCH (Nadzór nad aspektami środowiskowymi związanymi z rakiem ludzi).

W 1991 roku przeniósł się do Mediolanu we Włoszech, gdzie został pierwszym przewodniczącym Wydziału Epidemiologii i Biostatystyki oraz Dyrektorem Oddziału Kontroli Nowotworów Europejskiego Instytutu Onkologii (EIO). W tym czasie, w 2003 roku pod kierownictwem prof. Boyle'a opracowano **Europejski Kodeks Walki z Rakiem** i zaktualizowano go do aktualnej trzeciej edycji.

W 2003 roku został wybrany czwartym dyrektorem IARC i wrócił do Lyonu, gdzie pełnił tę funkcję do 2008 roku.

W 2009 roku prof. Peter Boyle założył i był prezesem nowego prywatnego instytutu badawczego o nazwie **International Prevention Research Institute w Lyonie we Francji.**

Pełnił funkcję profesorów wizytujących na różnych uniwersytetach m.in.: University of Birmingham (1996–2022), University of Milan (1996–2004), University of Pittsburgh (1996–2002), University of Glasgow (1998–2022), University of Innsbruck (1998), University of Oxford (2003–2022).

Od 1995 roku do 2003 roku prof. Peter Boyle był redaktorem naczelnym Journal of Epidemiology and Biostatistics oraz European Journal of Cancer od 1990 roku do 1994 roku prof. Boyle był zastępcą redaktora Oncology and Hematology Literature Service od 1993 do 1998 oraz dla czasopism Annals of Oncology (1999–2022) i British Journal of Urology International (2002–2022). Ponadto był członkiem rad redakcyjnych następujących czasopism: Journals, Cancer Causes and Control (1990–1994), Swiss Journal of Social and Preventive Medicine (1990–2022), British Journal of Cancer (1990–1997), Perspectives (1990–99), BPH Observer (1990–99), The Breast (czasopismo) (1991–97), Oral Oncology (1991–2022), European R and D Database (1993–98), Rak płuc (1995–2022), Journal of Radiation Therapy (1996–2022), European Cancer News (1996–98), Journal of Gynecologic Oncology (1996–2022), Annals of Oncology (1996–2022), URO (Portuguese Journal of Urology) (1996–2022), Breast Cancer Online (1999–2022), Lancet (2003–2022), Nature Reviews Urology (2004–2022), Onkologia molekularna (2006–2022).

Prof. Peter Boyle opublikował ponad 500 artykułów w czasopismach naukowych i był współautorem około 23 książek, w tym podręczników i atlasów raka. Specyficznym obszarem badań prof. Boyle'a były badania profilaktyczne. Był on członkiem wielu

krajowych i międzynarodowych komitetów naukowych, w tym sekretarzem Oddziału Epidemiologii i Prewencji EORTC w Brukseli (1986–1992), przewodniczącym Oddziału Epidemiologii i Prewencji Europejskiego Towarzystwa Mastologicznego (1989–1997), Międzynarodowej Rady Zdrowia Prostaty (1989–1997). 1989-2003), Naukowa Rada Konsultacyjna, Europejska Szkoła Onkologii, Mediolan (1992-1999), Przewodniczący Komitetu Ekspertów Komisji Europejskiej ds. Planu Walki z Rakiem (2000-2004), Przewodniczący Komitetu Oceny Naukowej, Europejski Fundusz Tytoniowy, KE (1999-2002), CEO Advisory Committee, American Cancer Society (2002–2022), International Affairs Committee, American Association for Cancer Research (2003–2022), Multidyscyplinarny Komitet Onkologiczny, European Society for Medical Oncology (ESMO) (2006–2022), International Affairs Komitet, Amerykańskie Towarzystwo Onkologii Klinicznej (2008–2022).

Prof. Peter Boyle oraz prof. Witold Zatoński, we współpracy z innymi naukowcami, byli autorami „Atlasu umieralności z powodu nowotworów złośliwych w Europie Środkowej” (Atlas of Cancer Mortality in Central Europe). W 2004 roku ukończona została monografia „Tytoń, nauka, polityka i zdrowie publiczne”, opublikowana przez Oxford University Press, która stała się jedną z przełomowych monografii dotyczących walki z chorobami związanymi z paleniem tytoniu na całym świecie

W tym samym czasie prof. Boyle razem z prof. Witoldem Zatońskimi i zespołem naukowców opracowali fundamentalne dzieło “European Code Against Cancer” i jego kolejne edycje, wydane także w dziesiątkach tysięcy egzemplarzy po polsku. Dzieło to, pod auspicjami, Światowej Organizacji Zdrowia stało się podstawowym dokumentem walki z rakiem (prewencji raka) na świecie. W roku 2003 wspólnie z profesorem Witoldem Zatońskim oraz profesorem Andrzejem Wojtyłą opracowana została strategia walki z rakiem w Polsce, zwaną „Deklaracją Warszawską”, która przekazana została ówczesnemu polskiemu ministrowi zdrowia i premierowi. Badanie to stało się podstawą polskiego Narodowego Programu Profilaktyki Nowotworów 2006-2015.

Prezydent Aleksander Kwaśniewski odznaczył w 2000 roku Profesora Petera Boyle’a Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej za zasługi dla zdrowia narodu polskiego.

Prof. Peter Boyle otrzymał wiele nagród, medali oraz był członkiem wielu towarzystw naukowych: Honorowy Członek Argentyńskiego Towarzystwa Lekarskiego (1996); Fellow of Royal Society of Edinburgh (2000); Nagroda Prezydenta Izraela za całokształt wkładu w badania nad rakiem, z okazji 50-lecia Israel Cancer Association, Jerozolima (2002); Członek Honorowy Węgierskiego Towarzystwa Onkologicznego (2003); Członek Honorowy Europejskiego Towarzystwa Radiologii Terapeutycznej i Onkologia (ESTRO) w 2003 r.; tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu w Aberdeen (2006); członek Royal College of Physicians of Edinburgh (2006), członek ESMO (pierwszy niemedyczny onkolog wybrany do pełnego członkostwa) w 2006 r., Złota Nagroda Fundacji Promocji Zdrowia w Polsce (2008 r.), nagroda ESMO Lifetime Achievement Award (2014 r.).

W 2018 roku prof. Peter Boyle rozpoczął współpracę z Akademią Kaliską – Instytutem Europejskie Obserwatorium Nierówności Zdrowotnych, współpracującym z Fundacją

„Promocja Zdrowia”. Profesor Boyle włączał się aktywnie w działalność naukową Uczelni, w 2018 r. podczas konferencji Zdrowia Rodziny w Kaliszu wygłosił wykład inauguracyjny. Innym kamieniem milowym we współpracy z Akademią Kaliską było prowadzenie badań naukowych przez Europejskie Obserwatorium Nierówności w Zdrowiu i iPRI. Profesor Witold Zatoński i Profesor Peter Boyle przygotowali wiele wspólnych prac naukowych m.in. monografię walki z chorobami spowodowanymi paleniem tytoniu. **Od 2019 r. działa w Akademii Kaliskiej – Instytut Współpracy z Międzynarodowym Instytutem ds. Badań Prewencyjnych.**

Profesor Peter Boyle zmarł, po długiej chorobie, w nocy z 22 na 23 lipca 2022 roku w swoim domu w Lyonie we Francji.

Drugi z uhonorowanych naukowców to **dr Mateusz Zatoński**, urodzony 2 października 1987 roku w Warszawie, jako syn Witolda i Jadwigi, który zmarł 17 stycznia 2022 roku, w wieku 35 lat. Mimo krótkiego życia, doktor Mateusz Zatoński stał się ważnym uczonym i liderem zdrowia publicznego w Europie i w Polsce, a jego odejście głęboko poruszyło społeczność naukową i działaczy zdrowia publicznego na świecie.

Był pracownikiem naukowym i adwokatem/promotorem/rzecznikiem zdrowia publicznego z kilkunastoletnim doświadczeniem w promocji zdrowia, prowadzeniu badań nad zachowaniami zdrowotnymi, historią i polityką zdrowotną i budowaniu kompetencji wśród innych, szczególnie młodych naukowców. **Od ponad 10 lat był związany z Akademią Kaliską, co zawsze podkreślał w swoich wykładach i publikacjach.**

Przez ostatnich kilka lat **spełniał istotną rolę w budowaniu znaczenia Akademii Kaliskiej. Uczestniczył w tworzeniu Europejskiego Obserwatorium Nierówności Zdrowotnych Akademii Kaliskiej i wiodącego czasopisma naukowego Akademii Kaliskiej, ale także Polski – Journal of Health Inequalities (JHI). W ostatnich latach pełnił funkcję adiunkta naukowego uczelni.** Uczestniczył w tworzeniu i prowadzeniu JHI. Jego publikacje i prezentacje naukowe były ważne w budowaniu reputacji naukowej uczelni. Swoje zawodowe plany wiązał z tworzeniem Uniwersytetu Kaliskiego.

Po ukończeniu matury międzynarodowej, doktor Mateusz Zatoński przeniósł się do Wielkiej Brytanii, gdzie w 2006 roku rozpoczął studia na kierunku lingwistycznym i filologii włoskiej na Uniwersytecie Oksfordzkim. W 2007 roku postanowił przenieść się na Uniwersytet Glasgow, w Szkocji, gdzie rozpoczął studia na kierunkach historycznym i politologicznym, z filmoznawstwem i językoznawstwem. W ramach tych studiów spędził rok na University of Berkeley, California, gdzie m.in. prowadził zajęcia dotyczące historii społeczności żydowskich w Polsce. Doktor Mateusz Zatoński ukończył studia w Glasgow z wyróżnieniem i nagrodą im. Jamesa Kellasa dla najlepszego Absolwenta kierunku politologicznego, a w 2018 roku Towarzystwo Historii Społecznej Medycyny przyznało mu nagrodę im. Roya Portera za najlepszy oryginalny esej w tej dziedzinie.

Doktor Matusz Zatoński ukończył studia magisterskie na dwóch londyńskich uczelniach. W 2012 roku ukończył program magisterski z nauk o Europie Centralno-Wschodniej, a w 2013 roku program magisterski ze Zdrowia Publicznego na LSHTM. W latach 2014-2019 pracował i obronił doktorat pod kierownictwem Prof. Martina McKee

i Martina Górskiego na LSHTM. Jego dwutomowa praca doktorancka poświęcona była tematami niezwykle bliskimi jego sercu i z którymi się wychował: historii ruchu antytytoniowego (walki z rakiem) w Polsce. Podczas studiów doktoranckich, doktor Mateusz Zatoński był wizytującym pracownikiem naukowym na Uniwersytecie Harwadzkim. Gdzie pracował z Prof. Allanem Brantem, pionierem i wybitnym historykiem medycyny i kontroli tytoniu; a także na University of California w San Francisco.

Po ukończeniu doktoratu, Mateusz rozpoczął pracę naukową w Tobacco Control Research Group na Uniwersytecie w Bath w Wielkiej Brytanii, gdzie kierował zespołem badawczym badającym problematykę ingerencji polityki przemysłu tytoniowego w skali globalnej.

Od 15 lat był członkiem zarządu a potem wiceprezydentem Fundacji Promocja Zdrowia. Prowadził w niej wielopłaszczyznowe działania badawcze, edukacyjne reprezentując Fundację na konferencjach na całym świecie. Aktywnie uczestniczył we wszystkich konferencjach naukowych przygotowanych przez Fundację.

W Akademii Kaliskiej współorganizował coroczną konferencję poświęconą zdrowiu publicznemu i zdrowiu w rodzinie. W swoim dorobku doktor Mateusz Zatoński zgromadził ponad 100 prac naukowych w peer-reviewed journals.

Doktor Mateusz Zatoński zaangażowany był w szereg inicjatyw, które łączyły jego liczne akademickie pasje:

- w 2019 roku otrzymał **stypendium Young Forum Gastein (YFG)**, przyznawane młodym europejskim ekspertom zdrowia, wspierając jego udział w Europejskim Forum Zdrowia Gastein (European Health Forum Gastein – EHFG). Podczas forum Mateusz dołączył do Grupy Zadaniowej YFG, wzmacniając oraz poszerzając zasięg jej działalności, a następnie kontynuował współpracę z EHFG jako członek komitetu doradczego;
- był współtwórcą inicjatywy **Crossing the Baltic**, która zrzeszała naukowców, think tanki i pro-społecznych działaczy w krajach basenu morza bałtyckiego;
- **był współtwórcą projektu Platform Ukraine**, która promowała naukowców i badaczy z Ukrainy;
- był Redaktorem prowadzącym Czasopismo Naukowe *Slovo*, University College London, specjalizującym się w problematyce Europy Wschodniej.

Doktor Mateusz Zatoński prowadził także aktywne konta na Twitterze Fundacji Promocja Zdrowia, które promowały badania, osiągnięcia i projekty z zakresu ochrony zdrowia przed tytoniem i szkodliwymi następstwami spożywania alkoholu.

Za swoje osiągnięcia doktor Mateusz Zatoński został uhonorowany wieloma nagrodami. Jeszcze podczas aktywnej kariery naukowej.

Jego zasługi i wkład dla zdrowia publicznego w Europie zostały pośmiertnie nagrodzone:

- **Nagrodą/Medalem No Tobacco Day Światowej Organizacji Zdrowia, Maj 2022;**

- **Nagrodą European Network for Smoking Prevention, Listopad 2022;**

Forum Gastein postanowiło przyznawać coroczną nagrodę im. Dr Mateusza Zatońskiego dla młodych działaczy zdrowia publicznego w Europie.

Podczas uroczystości okolicznościowy wykład wygłosił prof. Theodor Meron, dr hc Akademii Kaliskiej

Głównym tematem **III edycji Konferencji poświęconej rodzinie był „Stan zdrowia publicznego w Polsce”**, a poruszane tematy, takie jak recesja zdrowotna, leczenie uzależnienia od tytoniu czy zagadnienia dotyczące alkoholu, mają wpływ na codzienne życie ludzi. Dyskusje i prelekcje na temat dostępności ekonomicznej alkoholu i papierosów nakreśliły nowe ramy dyskursu na temat używek, co w zestawieniu z radykalnym zwiększeniem sprzedaży mogą dotyczyć polityk zdrowotnych, które mają na celu kontrolę cen i dostępności tych substancji, a to może wpłynąć na nawyki konsumenckie i zdrowie jednostek. Również temat leczenia uzależnienia od tytoniu może być istotny dla osób próbujących rzucić palenie lub zrozumieć różne metody terapii.

Wszystkie omawiane zagadnienia miały na celu poprawę zdrowia publicznego i przeciwdziałanie problemom zdrowotnym, co w ostatecznym rozrachunku może wpłynąć na jakość życia każdego z nas.

Zanim jednak głos przejęli specjaliści z zakresu zdrowia publicznego, **odbyła się sesja przedkonferencyjna, której tematem była odpowiedzialność za wojnę na Ukrainie.**

– Wykorzystując fakt, że nasza konferencja ma charakter światowy i ogromny zasięg, chcieliśmy po raz kolejny zwrócić uwagę na bestialstwo, które ma miejsce za naszą wschodnią granicą – powiedział prof. Andrzej Wojtyła, rektor Akademii Kaliskiej. – Nieprzypadkowo również gościliśmy prelegentów z Ukrainy. Ale nie ograniczaliśmy się jedynie gestów przyjaźni. **Przeprowadziliśmy uczciwą analizę prawnych możliwości nałożenia na Rosję sankcji i kar.**

Dr Ewa Sałkiewicz-Munnerlyn, reprezentująca Akademię Kaliską im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, poruszyła temat odpowiedzialności we współczesnym prawie międzynarodowym. Jej wystąpienie koncentrowało się na zasadach prawa międzynarodowego, które regulują odpowiedzialność państw za naruszenia prawa oraz ich konsekwencje. Dr. Sałkiewicz-Munnerlyn omówiła przykłady z praktyki i istniejące mechanizmy, które mają na celu egzekwowanie odpowiedzialności w kontekście współczesnych wyzwań politycznych i prawnych.

Z kolei **prof. Olga Butkevych z Ukrainian Association of International Law** przedstawiła perspektywę ukraińską na temat odpowiedzialności państwowej w kontekście prawa międzynarodowego. Jej wystąpienie dotyczyło aktualnej sytuacji na Ukrainie i analizy działań Rosji oraz ich wpływ na przestrzeganie prawa międzynarodowego. Prof. Butkevych omówiła również możliwość odebrania prawa weta Rosji w ONZ, co jest tematem dyskusji w kontekście skuteczności działań międzynarodowych.

Bartłomiej Żyłka, prawnik reprezentujący Europejskie Stowarzyszenie Prawa Międzynarodowego (ESIL) oraz Międzynarodowe Stowarzyszenie Prawa Publicznego (ICON Society) z Polski, skupił się na analizie konfliktu na Ukrainie w kontekście zbrodni wojennych, ludobójstwa oraz humanitarnego prawa międzynarodowego. Jego wystąpienie dotyczyło definicji tych pojęć, ich zastosowania w kontekście konfliktów zbrojnych na Ukrainie oraz roli prawa międzynarodowego w zapobieganiu i karaniu takich zbrodni.

Wystąpienia prelegentów przyczyniły się do lepszego zrozumienia aspektów prawnych i odpowiedzialności związanych z aktualnymi wyzwaniami politycznymi i społecznymi w kontekście wojny na Ukrainie. Dyskusja na temat prawa międzynarodowego oraz skuteczności działań państw i organizacji międzynarodowych w utrzymaniu pokoju, bezpieczeństwa i przestrzegania prawa na arenie międzynarodowej, była wyjątkowo interesująca.

Kolejne sesje miały wymiar zdrowotny. **W pierwszej, dotyczącej stanu zdrowia publicznego w Polsce uczestniczyli m.in. prof. Andrzej Wojtyła, prof. Witold Zatoński, prof. Martin Gorsky i dr Aurelijus Veryga.** Podczas prezentacji omówiono obecny stan zdrowia publicznego w Polsce oraz przedstawiono perspektywy i wyzwania w tej dziedzinie.

Gospodarzem naukowym sesji był prof. Witold Zatoński. Dyskusję panelową poprowadzili z kolei prof. Martin Gorsky i prof. Katarzyna Sygit. W ramach tej sesji omówiono rolę badań historycznych w zdrowiu publicznym, rolę nauki o zdrowiu publicznym w Polsce i innych krajach, szanse i wyzwania w kontroli tytoniu, oraz rolę zdrowia publicznego w kontrolowaniu szkód zdrowotnych wynikających z picia alkoholu.

Wystąpili m.in. prof. Martin Gorsky, prof. Janusz Szymborski, prof. Martin McKee, prof. Robert West, i prof. Katarzyna Zatońska.

Sesję zakończyła dyskusja.

Trzecia sesja poświęcona była recesji zdrowotnej w Polsce, spożycia alkoholu i epidemiologii alkoholowej marskości wątroby, chorób układu krążenia, dostępności ekonomicznej alkoholu i papierosów oraz przyszłych kierunków działań w zakresie recesji zdrowotnej w Polsce.

Wystąpili m.in. prof. Witold Zatoński, Kinga Janik-Koncewicz, prof. Piotr Jankowski i prof. Tomasz Zdrojewski.

Na zakończenie pierwszego dnia obrad dyskutowano na temat leczenia uzależnienia od tytoniu. W tej sesji omówiono historię, teraźniejszość i przyszłość stosowania cytryzyny w Polsce, sukcesy i perspektywy leczenia uzależnienia od tytoniu, rzucanie palenia tytoniu w warunkach klinicznych, a także wykorzystanie sztucznej inteligencji i uczenia maszynowego w optymalizacji leczenia uzależnienia od tytoniu. **Wystąpili m.in. prof. Witold Zatoński, prof. Robert West, prof. Piotr Jankowski, i dr Aleksandra Herbec.**